

nebo vyhlídku), nýbrž o právo ve smyslu § 476 č. 10 a 11 obč. zák. (neodnímati panujícímu stavení světla a vzduchu ani vyhlídky), jež bývá obyčejně nazýváno též právem okenním. Obojí tato práva se však od sebe podstatně liší a nelze použití ustanovení § 488 obč. zák. pro výklad § 476 č. 10 a 11 obč. zák., jak to mylně učinily soudy nižší. Neboť ustanovení § 488 obč. zák. upravuje pozitivní služebnost zříditi okno v cizí zdi (§ 475 č. 3 obč. zák.), kdežto zde jde o zápornou služebnost domovní ve smyslu § 476 č. 10 a 11 obč. zák., jež předpokládá okno ve vlastní nebo společné zdi, jak tomu je právě v souzeném případě. S tímto právem nelze však směšovati právo otvírati okno do vzduchového prostoru sousedova, jež může býti samostatným právem služebnosti pozitivní, ale o to tu nejde. Žalobci jde, jak z jeho žalobního přednesu je zřejmé, jen o to, aby jeho oknu zřízenému ve vlastní zdi nebylo odnímáno světlo, vzduch a vyhlídka, jde tedy zřejmě o právo ve smyslu § 476 č. 10 a 11 obč. zák. a tedy o domovní služebnost zápornou. Poněvadž tvrdí, že této záporné služebnosti domovní nabyl vydržením, bylo na něm, aby dokázal skutečnosti, které by toto vydržení odůvodňovaly. Ježto jde právě o zápornou služebnost, nemůže pouhý skutečný stav, třeba trval již od dávných dob, odůvodniti držbu a vydržení takovéto služebnosti, nýbrž se vyžaduje, aby majitel pozemku panujícího zakázal majiteli pozemku služebného konati na služebném pozemku něco, k čemu by byl jinak oprávněn, a že majitel služebného pozemku se tomu podrobil (rozh. č. 5149 a 5644 Sb. n. s.). Bylo tedy, když jde o t. zv. záповědní právo ve smyslu §§ 313, 351 a 1459 obč. zák., na žalobci, aby prokázal, že onen stav nebyl pouze nahodilým, nýbrž že byl přivoděn a zachováván právě tím, že on resp. jeho právní předchůdce toto záповědní právo uplatňoval po případě uplatnil a že se žalovaná strana resp. jejich právní předchůdcové jedině z toho důvodu zdržovali veškerých úkonů toto právo rušících, jemu se prostě podrobili a nadále toho práva na tento způsob šetřili. Tyto nutné předpoklady pro uplatňované vydržení však splněny nebyly, ba žalobce takových skutečností, jež by vydržení podle toho, co bylo právě uvedeno, odůvodňovalo, ani netvrdil, omeziv se ve svém přednesu na pouhý fakt, že stav, jaký tu byl postavením prkenné stěny před jeho okno, trval po dobu vydržecí. Žaloba postrádá skutkového základu.

Čís. 15765.

Hloubení větrné jámy podle § 131 b) hor. zák. podléhá předpisům obecného horního zákona, nikoli předpisům živnostenského řádu.

Závodní jest povinen učiniti veškerá bezpečnostní opatření, jež jsou způsobila zameziti při opatrném výkonu práce ohrožení dělníkovo, i bez výslovného příkazu nebo předpisu. Dozorce, ustanovený podle § 9 zák. č. 12/1894 ř. z., má dbáti toho, aby byla dodržena bezpečnostní opatření předepsaná báňským úřadem.

Podle § 9 nařízení horního hejtmanství ze dne 7. března 1903 č. 1561 musí býti těžné stolice na dolech tak zřízeny, aby nemohla býti klec

vytažena až k lanovým kotoučům a spadnouti tak do šachty, kdyby se při tom lano náhodou přetrhlo. Pokud v tom ohledu zanedbal závodník a dozorce své povinnosti.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1937, Rv I 2257/36.)

Manželé po případě otcové žalobců podléhali ve svém zaměstnání úrazovému pojištění. Dne 4. února 1930 utrpěli oba při hloubení větrné jámy ve smyslu § 131 b) ob. hor. zák. smrtelný úraz, jenž byl uznán za úraz podnikový, a žalobcům byly vyměřeny renty. Žalobou podle § 47 úr. zák. se žalobci domáhají na závodním a na dozorci náhrady nákladů pohřbu a doplatku toho, co jim úmrtím ušlo. Nižší soudy uznaly podle žaloby, nevyhověvše jí částečně jen v příčině výše požadované renty.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Ježto šlo o hloubení větrné jámy podle § 131 b) ob. hor. zák., podléhalo hloubení to předpisům obecného horního zákona a nikoli předpisům živnostenského řádu, jak bylo také zevrubně vyloženo v nálezu nejv. správ. soudu z 9. prosince 1931 č. 18266/1931 (Sb. Boh. č. 9539). Ve smyslu zák. z 31. prosince 1893 č. 12 ř. z. z roku 1894 byli v době nehody žalovaný K. závodním a žalovaný Z. dozorcem při hloubení větrné jámy, při kteréž práci se úraz přihodil. Podle § 47 dotčeného zákona ručí žalovaní v rozsahu druhého odstavce § 47, když úraz úmyslně přivodili nebo zaviněním úraz způsobili. Hrubé zavinění se nežádá. Žalobci musí dokázati nejen, že jim vzešla škoda úmrtím manželů resp. otců (§ 1327 obč. zák.), nýbrž i bezprávný čin (opominutí) žalovaných a příčinnou souvislost vzniklé škody s bezprávným činem (opominutím). Na žalovaných pak je, aby se podle § 1298 obč. zák. exkulpovali (srv. rozh. 14.076 Sb. n. s.). Žalobci vypočítávají různá opominutí žalovaných, z nichž pro dovolání — hledíc k obsahu dovolacího spisu — mají význam dvě: 1) že na těžním stroji nefungovalo zařízení proti přejetí, působící samočinně zastavení ke konci jízdy; 2) že nebyly t. zv. průvodní latě (Spurlatten) zúženy, aby při t. zv. přejetí zmírnily samočinně rychlost výtahu (t. j. saní s okovem). Žalovaný se brání tím, že provedli veškerá bezpečnostní opatření předepsaná jak ve speciálním povolení jízdy na laně v okovech, tak všeobecnými předpisy, že nebyli oprávněni zaváděti samovolně nějaká nová zařízení, jež přinášejí opět nová nebezpečí, a tvrdí, že také zkoumání znalců a soudu se má omeziti jen na otázku, zda byla dodržena předepsaná bezpečnostní opatření. Tomuto názoru žalovaných nelze však přisvědčiti. Předpisy §§ 170 a násl. ob. hor. zák., § 93 prováděcího předpisu k ob. hor. zákonu, dále § 4 zák. č. 12 ř. z. z roku 1894 ve spojitosti s § 1157 obč. zák. ukládají závodnímu povinnost učiniti veškerá bezpečnostní opatření, jež jsou způsobila zameziti při opatrném výkonu práce ohrožení dělníkovo. Způ-

sob zabezpečení jest předepsán v § 170 ob. hor. zák. Má se státi tak, jak jen možno (srv. rozh. č. 138, 14076 Sb. n. s.), a třeba provésti ochranná opatření i bez výslovného příkazu a předpisu, když jsou jen známa podle zkušeností a vědy (srv. rozh. č. 3093 Sb. n. s.). Dozorce ustanovený podle § 9 zák. č. 12/1894 ř. z. má rovněž dbáti toho, aby byla dodržena bezpečnostní opatření, předepsaná báňským úřadem. Podle zjištění nižších soudů utrpěli manželé po případě otcové žalobců dne 4. února 1930 smrtelný úraz při tom, když s nimi spadl do hloubené větrné jámy okov, v němž byli vytahováni nahoru. Spadnutí se stalo proto, že se přetrhlo lano, na němž visely t. zv. průvodní saně s okovem, a že se uvolnily háky, jimiž k průvodním saním byl připevněn okov. Příčinou roztržení lana a uvolnění háků bylo, že došlo k tak zv. přejetí, t. j. saně s okovem nezůstaly státi nad obrubní jámy, nýbrž byly prudce vymrštěny nad tuto obrubeň a narazily na rošty pod lanovými kotouči (Seilscheibenrost). Žalovaný K. při šetření báňského úřadu dne 7. února 1930 projevil sám názor, že k přetržení lana došlo při přejetí, jež stalo se příliš velikou použitou rychlostí. Jde tedy především o bezprávný čin strojníka Rudolfa R., jenž řídil výtah obou dělníků z jámy a rychlost nezmírnil, ač byl zvonkovým signálem upozorněn na to, že se blíží k obrubní jámy, tuto obrubeň přejel, takže saně s okovem narazily na rošt, což mělo za následek nehodu. Bezpečnostní předpisy o jízdě na laně v jámě počítají zřejmě s takovým přejetím a spadnutím do jámy při přetržení lana a obsahuje proto § 9 nařízení horního hejtmantství v Praze ze dne 7. března 1903 č. 1561, pozměněného výnosem ze dne 26. ledna 1913 č. 6441 z roku 1912, ustanovení, že těžné stolice mají býti zařízeny tak, aby nemohla býti klec vytažena až k lanovým kotoučům a spadnouti do šachty, kdyby se při tom náhodou přetrhlo lano neb řetěz. Řečeného nařízení se dovolává nesporně i speciální povolení pro jízdu na laně, v souzené věci vydané báňským revírním úřadem v M., ze dne 23. září 1929 č. 11131. Znalci udali, že tato zařízení mohou býti buď na těžní věži nebo i na samostatném těžním stroji a že v souzeném případě bylo toto zařízení proti přejetí na stroji a spočívalo v tom, že hloubkoměr měl zařízení k samočinnému zpětnému postavení řídicí páky (Steuerhebel), které bylo ve spojení s předlohou mrzdou a tuto brzdu ke konci jízdy uvedlo v činnost. Tento názor převzal soud první stolice a zjistil dále na základě seznání znalců a svědků, že zařízení to nefungovalo, a to proto, že ztěžovalo použití pák. Tvrdí-li žalovaný v dovolání jinou příčinu nefungování, že totiž zařízení zadržovací nebylo zapjato proto, že je nebylo lze při postupném hloubení jámy a prodlužování lana vždy znovu upravovati, nemohou se tím omlouvati. Nebylo-li toto zadržovací zařízení v provozu, ač bylo, jak to znalci dovodili, podmínkou povolení jízdy na laně — nutno to přičísti k vině oběma žalovaným, ježto jak závodní, tak dozorce mají dbáti, aby schválená bezpečnostní zařízení byla dodržována, a dozorce Z. ani netvrdí, že se marně pokoušel o zjednání nápravy. Prudkému nárazu na lanový kotouč se dá předejiti také tím, že se zúží ke konci průvodní latě těžní věže (Spurlatten) tak, že ztíží a tím zpomalí jízdu saní s okovem při přejetí.

Správným jest závěr nižších soudů, že také neprovedení tohoto zúžení jde k tíži žalovaných, na prvním místě závodního Leopolda K. Směnmistr Antonín Z. netvrdí ani v dovolání, že opatření to nespadlo do oboru jeho působnosti. Správný tedy jest konečný závěr nižších soudů, že jde o zaviněné opominutí žalovaných, které bylo se smrtelným úrazem obou dělníků v příčinné souvislosti. Lze proto ponechat stranou, že odvolací soud spatřoval zavinění žalovaných také v tom, že těžní zařízení nebylo opatřeno zachycovacím zařízením, ač skutečně není patrné, jaké zachycovací zařízení má na mysli. Žalovaní zdůrazňují, že jde o zvláštní náhodu, že se totiž přetrhlo lano a zároveň uvolnily háky. Již z dotčeného předpisu báňského hejtmantství plyne, že se počítá s neopatrnou jízdou a takovým náhodným přetržením lana při najetí na kotouče lanové; proto předpisuje další zařízení k zamezení toho najetí na kotouče resp. rošty pod nimi upevněné. Žalovaní toto zařízení neprovedli po případě nepoužili stávajícího zařízení, přivodili tím tuto náhodu a odpovídají za ni.

Čís. 15766.

Žalobní žádost o uznání vlastnictví k parcele v určité výměře, nesouhlasící s výměrou v knihovní mapě, aniž je požadovaná parcela blíže popsána, jest neurčitá.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1937, Rv II 394/35.)

Žalobkyně jest knihovnicí stavební parcely se sklepem a boudou č. kat. 143. V knihovní a katastrální mapě je vyznačena (zakreslena) pouze bouda bez sklepu. Podle této mapy měla by míti stav. parc. 143 výměru 21 m², což odpovídá rozměrům boudy v přírodě. V parcelním protokolu o pozemnostním archu je však stav. par. 144 zapsána s plochou 43 m², tedy proti zakreslení v mapě s plochou o 22 m² větší. Žalobkyně tvrdí, že této stavební parcely vždy užívala a neomezeně jí držela až do 8. června 1922, kdy při úřadování katastrálního úředníka byla nesprávně rozdělena tak, že od ní byla oddělena část ve výměře 23 m² k obecnímu pozemku (p. č. 1307/5) a že jí zůstalo knihovně připsáno z této parcely pouze 20 m². Proti tomuto vyměření se sice bránila pouze správnými prostředky, avšak stále trvala na tom, že jí vlastnický přináležejí oněch 24 m². Navrhla vydání rozsudku, že žalovaná je povinna uznati, že přísluší žalobkyni neomezené právo vlastnické k celé stavební parcele se sklepem a boudou č. kat. 143 ve výměře 43 m². Žalovaná obec namítala, že žalobkyně není vůbec vlastnící další plochy, pokud není zastavěna stávající boudou, která má výměru 20 m², že žalobkyně má pod parc. č. 1307/5, která je vlastnictvím žalované, vykroužlený a nevyzděný sklep a že v daném případě mohlo by jíti nejvýše o služebnost sklepa. První soud žalobě vyhověl. Odvolací soud žalobu zamítl pro neurčitost žalobní prosby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.